

Kanttekeningen bij het SER-onderzoek OR-scholing

Voorjaar 2014 hield de SER een enquête naar het volgen van OR-scholing. In augustus publiceerde de SER de resultaten van de enquête. Hieronder enkele zakelijke- en methodologische kanttekeningen op de resultaten.

1. Niet representatief

De SER zegt dat het onderzoek representatief is te noemen maar als we naar de feiten kijken kun je daar anders over denken. Er is een respons van nog geen 10% wat aan de zeer lage kant (zie ook het nalevingsonderzoek van 2011) is ook al lijkt het aantal OR-en wat heeft gereageerd veel. Er is een brief gegaan naar 12.245 OR-en en 1158 OR-en hebben de enquête (gedeeltelijke) ingevuld. Er is geen reden om tot representativiteit te besluiten. Er heeft geen vorm van non-responsanalyse plaats gevonden en ook geen contra-expertise. Vraag is ook of de brief de OR-en heeft bereikt; dat stelt de SER wel maar in veel bedrijven en instellingen weten we dat brieven niet altijd bij de OR aankomen.

2. Responstijd

De vragenlijst heeft slechts twee weken op de website van de SER opengestaan; dit is te weinig tijd voor veel OR-en om te reageren; een week is zo voorbij en kan de juiste persoon van de OR wel antwoord geven. Ook heeft er geen rappel plaatsgevonden wat bij onderzoek gebruikelijk is. Er is ook geen random steekproef geweest.

3. Wie reageerde er?

Vraag is ook wie er reageerde en welk persoon van de OR, of van het bedrijf, de enquête heeft ingevuld. Dat is niet te controleren.

4. Onafhankelijk onderzoek?

Het is het secretariaat van de SER die een enquête heeft gedaan, de vragenlijst is niet voorgelegd aan wetenschappers en de data en de conclusies zijn niet door onderzoekers beoordeeld. Hier lijkt niet sprake te zijn van onafhankelijk onderzoek.

5. Teruggang

Het aantal maatwerk cursussen is gedaald van 2977 in 2012 tot 1776 in 2013. Dat is een daling van 40,3 %. Dat wordt niet goed gemaakt door de lichte stijging van het aantal open inschrijvingscursussen. In 2012 405 en in 2013 426 (blz.25) wat 5,4 % is. Dit cijfer lijkt te kloppen met de teruggang van zo'n 40%, wat we horen uit de markt maar OR-en zelf geven, in het voorliggend SER-onderzoek, aan slechts 10% minder scholing te volgen. Dit lijkt tegenstrijdig en de vraag is hoe dit komt. Het onderzoek verklaart dit niet maar komt er wel als conclusies mee naar buiten. Heeft dat iets met de vraagstelling, de definiëring en de respons te maken?

6. Instorten OR-instituten

Met de 40% achteruitgang van de omzet van de OR-instituten lijken we te maken te hebben met het instorten van de zorgvuldig opgebouwde OR-scholingsmarkt sinds 1975.

7. Versterkt scholingrecht werkt niet?

Er blijkt dat tenminste 30% van de OR-en jaarlijks geen scholing (blz. 15, bijlage 2). En dat terwijl het scholingsrecht minimaal 5 dagen per jaar is (voor commissie nog eens 3 dagen erbij) en dat het scholingsrecht in de nieuwe WOR is versterkt en de betaalplicht van de ondernemer is verduidelijkt.

8. Verschuiving?

Omdat er onvoldoende gegevens zijn van zzp-ers (slechts 4 hebben de enquête ingevuld, blz. 27) kan niet gezegd worden dat er een verschuiving is van de scholingsmarkt van de OR-instituten naar de zzp-ers. Hoe verklaar je dan de gemeten teruggang van ruim 40% naar dat OR-en zeggen 10% minder

scholing te volgen? Dat moet toch ergens aan liggen? En als OR-en de scholing niet meer bij de instituten volgen waar halen ze die dan vandaan?

9. Soorten scholing

Het wordt niet helder welke vormen van scholing OR-en precies gevolgd hebben om aan die teruggang van 10% te komen. Waar bestond dat uit en waar werd dat gevolgd? En de genoemde zaken, waar bestaan die uit (blz. 7)? In het rapport wordt gesproken over collectieve scholing maatwerk en individuele scholing (open inschrijvingscursus). Onder overige scholing wordt verstaan: groepscoaching, individuele coaching, workshops, themamiddag en training on the job. Onduidelijk is of van dit laatst nu veel meer is afgenomen. En wat verstaat de OR onder scholing: is dat een toelichting van de boekhouder in een OR-vergadering? Een studiedag (die dalen ook steeds)? Of een verhaal van de adviseur van de ondernemer in de overlegvergadering of een OR-platform bijeenkomst? Dit maakt het rapport niet duidelijk; een duidelijke formulering naar scholingsvormen luistert zeer nauw in dit soort onderzoek.

10. Grote- en kleine OR-en

Vraag is welke OR-en uit welke sectoren en welke grootte van de bedrijven hebben gereageerd. En hoe je dat bij elkaar optelt. Laten we naar de totale populatie en de respons op het SER onder kijken.

Volgens het Nalevingsonderzoek 2011 is de populatie N=12.610 (99,9%) waarbij 2.322 (18,4%) uit de bedrijfsgrootte 200 en meer werknemers komt. En voor de groep van 50-199 werknemers is dat 10.288 (81,5%). Bij het SER onderzoek reageerden N=1.125 (100%) waarbij "200 en groter bedrijven" 758 (67,4%) en bedrijven tussen de 50-199 werknemers 32,6%. Ook qua sector reageerden bij het SER-onderzoek 45% uit de profit-sector wat weer veel hoger is dan bij het Nalevingsonderzoek. Dit soort cijfers moet men wegen en goed verdelen over de respons en dat lijkt niet goed gebeurt te zijn. Gelet op:

dat veel meer grote OR-en reageerden (76,4%) bij het verhaal dat ze wel scholing volgden, en dat de markt zelf zegt, en dat blijkt ook uit de cijfers van dit SER-onderzoek, voor 40% te zijn teruggelopen. Als nu 2/3 van de gereageerde OR-en uit de grote bedrijven komt is de terugloop van de instituten dan vooral waar te nemen bij de kleine OR-en, en vooral zij die niet reageerden? Over dit soort zaken lijkt het onderzoek geen duidelijkheid te verschaffen.

Kortom, als nu 3/4 van de OR-en die hebben gereageerd uit de grote bedrijven komt is dat totaal geen afspiegeling van de totale populatie waarin een kwart hoort bij de grote bedrijven.

11. Teruggang eerder 30%?

Dat er verschil kan zijn tussen wat instituten rapporteren en wat OR-en zeggen, dat kan maar zo'n verschil van 40% en 10% is erg uit het lood. Dat wordt nergens verklaard. Als je dieper op de cijfers in gaat, en de juiste cijfers optelt, zou het dichter bij elkaar kunnen liggen. Een teruggang van zo'n 30%, bij de OR-en ligt meer voor de hand. Waarom? Een voorbeeld.

Het afnemend scholingsgebruik bij kleine OR-en van collectieve scholing van 10,1% (zie rapport SER) is becijferd door 2012 (63,7%) en 2013 (53,6%) te vergelijken. Maar als er goed gerekend wordt moet dat echter 15,9% zijn want de 53,6% van 2013 is namelijk 84,1% van 63,7% in 2012. Die 84,1% volgt ook minder dagdelen scholing in 2013 dan in 2012 (15,9%). Dus dan zou je op zo'n 30% uit kunnen komen. Maar goed, dit voorbeeld gaat over collectieve scholing en hoe zit het dan met andere vormen.

12. Advies

Al met al nodig bovenstaande uit tot het doen van goed, wetenschappelijk verantwoord en beter onderzoek. Dit verricht door een onafhankelijke partij die goed kan tellen en ervaren onderzoekers het werk laat doen met heldere definities.